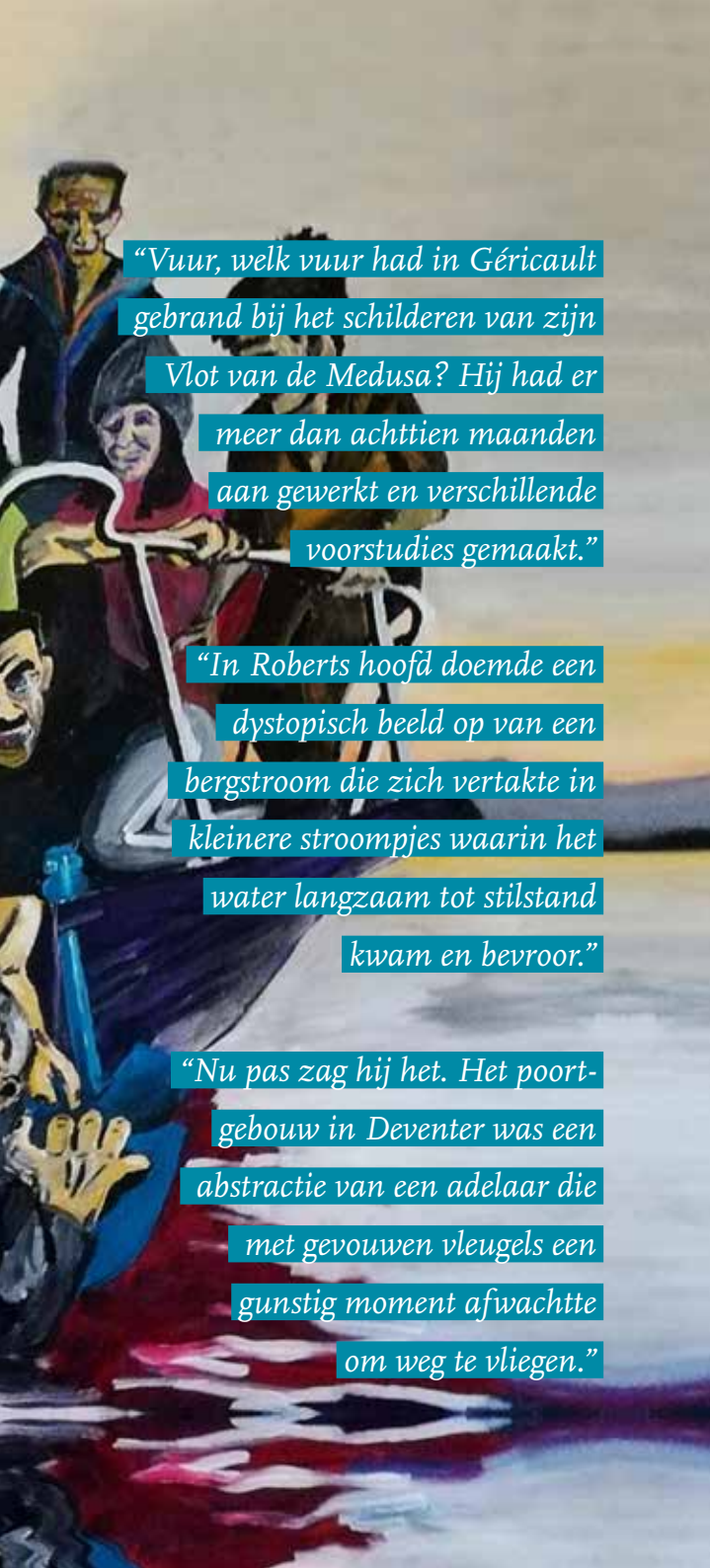

Roman

HET VLOT VAN DE MEDUSA

S. Emdee

“Vuur, welk vuur had in Géricault gebrand bij het schilderen van zijn Vlot van de Medusa? Hij had er meer dan achttien maanden aan gewerkt en verschillende voorstudies gemaakt.”

“In Roberts hoofd doemde een dystopisch beeld op van een bergstroom die zich vertakte in kleinere stroompjes waarin het water langzaam tot stilstand kwam en bevroor.”

“Nu pas zag hij het. Het poortgebouw in Deventer was een abstractie van een adelaar die met gevouwen vleugels een gunstig moment afwachtte om weg te vliegen.”

HET VLOT VAN DE MEDUSA

Roman

HET VLOT VAN DE MEDUSA

S. Emdee

Eerste druk, november 2025
© S.Emdee ondersteund door ArtNik uitgaven, Deventer

Ontwerp & opmaak: Artnic *creatief in communicatie*,
Omslag: Detail van het schilderij *Le bateau de Moira*, Straatman 2020
Fotografie: Halax-Boerhaar

ISBN 978-94-90548-89-6
NUR 305 Roman

‘We zien alleen duidelijk met ons hart
Het belangrijkste is onzichtbaar voor ons oog.’

De Kleine Prins
Antoine de Saint-Exupéry

PROLOOG

In 1818 schilderde Théodore Géricault zijn opus magnum: '*Le radeau de la Méduse*', het vlot van de Medusa. Een imposant schilderij op een doek van bijna vijf bij zeven meter. Dit werk hangt in de Denon vleugel van het Louvre in Parijs, net om het hoekje bij de Mona Lisa. Géricault was zorgvuldig te werk gegaan en had verschillende voorstudies gemaakt. Bekend is een voorstudie met inkt op papier en ook zijn vierde studie van *Het vlot van de Medusa* is bewaard gebleven en hangt in het museum van Angers in Frankrijk.

Géricault schilderde het werk als aanklacht tegen het kapitalisme, tegen de rijke reders die goud verdienden aan specerijen en andere handelswaar uit de koloniën, maar geen stuiver uitgaven aan de veiligheid van hun schepen. Schepen vergingen bij de vleet, bijna altijd met man en muis, de verzekerings-maatschappijen keerden uit en het liedje begon weer van voren af aan.

In het roerige en onrustige Parijs van de negentiende eeuw werd fanatiek gestreden om de meesterwerken van de romantische schilders. Naast Géricault timmerden ook schilders als Ingres, Delacroix, Corot en Scheffer aan de weg en hun werken waren geliefd bij musea zoals het Louvre maar ook bij de nieuwe rijken - in feite de nieuwe adel - die de guillotine van de revolutie hadden weten te ontlopen. En natuurlijk bij de clerus want ook de katholieke geestelijkheid liet zich niet onbetuigd in de kunstwereld van Parijs. Zo vonden talrijke meesterwerken een onderkomen in musea, kastelen, landhuizen en kerken in een brede straal rondom Parijs en op het platteland in Midden Frankrijk.

Al die werken staan geregistreerd en zijn nationaal Frans kunstbezit of zijn in handen van een paar rijke families waarvan "de Rothschild" de bekendste familie is. Nou ja, allemaal? Sinds de negentiende eeuw doen hardnekkige geruchten de ronde over verdwenen werken. Zo wordt algemeen aangenomen dat Géri-

cault nog minstens één voorstudie heeft gemaakt van zijn 'Vlot van de Medusa', een schilderij dat, volgens de overlevering, nog mooier moet zijn dan het bekende werk in het Louvre. Maar dat zijn allemaal geruchten.

Eerste bedrijf

EEN ONBEKENDE TIJDLIJN

1.

Zaterdag 25 januari 2025

Was hij een gestoorde gek? Vanmorgen had Robert zijn demente vader moederziel alleen achtergelaten in zijn grote huis onder de rook van Zwolle. Hij had de tv uitgezet en was vertrokken. Zijn vader lag te soezen in één van de schommelstoelen. Bij de Jumbo in de Assendorperstraat had hij voor onderweg ingekocht: pepermunt, mueslirepen, een fles water en een pakje condooms. Dat laatste was een oude gewoonte uit zijn studententijd. Je kon nooit weten. Bij de kassa had Robert hoofdschuddend moeten glimlachen, het was al jaren geleden dat hij met een vrouw het bed had gedeeld.

Op knooppunt Hattemerbroek had hij de A50 richting Apeldoorn gepakt.

Hij was op weg met een missie. 'Ik volg mijn hart'. Hij had zichzelf moed in gesproken maar hij wist dat het zinloos was. Niet Roberts hart maar zijn hoofd was het kompas dat hem sturing en richting gaf en zijn fenomenale geheugen zorgde voor de rest. Alsof hij achterwaarts een reis in de toekomst maakte, soms met onverwachte afslagen waarvan hij achteraf de crux niet begreep.

Bij Apeldoorn was hij afgebogen naar de A1 richting Hengelo-Oberhausen. 'Even een vlekje wegwerken' lispelde hij terwijl hij nauwlettend de snelheidsborden in de gaten hield. De A1 werd aangepakt en verbreed en hij was hier het afgelopen jaar meerdere keren geflitst.

Even later, net over de IJsselbrug bij Deventer, nam hij de afslag richting Zutphen.

Het was mistig en het miezerde. 'Kutweer voor een lange trip naar Frankrijk', mompelde hij. Nog een paar minuten, dan zou hij Gorssel binnenrijden.

Hij wist het nog als de dag van gisteren. Zo had hij gereden bij zijn eerste bezoek aan MORE, vlak voor de opening. In het Wapen van Gorssel had hij koffie besteld.

Robert kon het zich nog precies voor de geest halen, ook al was dit nu tien jaar geleden. Hij had in een vlaag van zelfoverschatting gedacht dat hij de ideale conservator was voor het nieuwe museum van Hans Melchers. 'Dat is echt iets voor jou, Robert', had hij de afgelopen tijd een paar keer gehoord van zijn kunstvrienden. Zijn fantasie was met hem op de loop gegaan en hij was er echt in gaan geloven. Op een dag had hij de stoute schoenen aangetrokken en was naar Gorssel gereden in de veronderstelling dat hij Melchers daar tegen het lijf zou lopen.

'Wat een zelfoverschatting', lispelde Robert, 'wat een idiote gedachte.' Alsof zo'n man daar zat te wachten op de eerste de beste mafkees die zich bij hem zou aanmelden als conservator.

Toendertijd was hij museumdirecteur geweest in het noorden van het land. Een aardig museum, niet onbeduidend vond hijzelf maar niet met de allure van het Gronings museum, de Fundatie in Zwolle, het Drents Museum in Assen of van MORE in Gorssel, de 'lovebaby' van Hans Melchers. In museum MORE, de afkorting van Modern Realisme, ging Melchers een deel van de kunstschaten van Dick Scheringa huisvesten, met een dependance in kasteel Ruurlo voor de Willink-collectie, ooit het paradepaardje van 'loanshark' Scheringa.

De koffie had goed gesmaakt en Robert had bij de ober gepolst of Hans Melchers in de buurt was.

'Heeft u een afspraak met de heer Melchers?'

'Nee, dat niet maar ik wilde hem eigenlijk spontaan even opzoeken. Hij zal hier vast wel in de buurt zijn, of niet?'

De ober had verbaasd gekeken.

'Zo werkt het niet meneer. En vandaag is de heer Melchers ook afwezig. Als u hem wilt spreken zult u een afspraak moeten maken.'

De woorden van de ober hadden het effect gehad van een kou-

de douche. Als een schooljongen had hij zich afgewezen gevoeld. Beschaamd had hij naar de rekening gevraagd.

‘Wat krijgt u van me?’

De ober had zijn breedste glimlach getoond.

‘Nee meneer, niet nodig. De consumptie is van het huis.’

De frustratie en de schaamte waren lang blijven hangen. Dat hij zo in een ‘idee fixe’ was gaan geloven had hem nog het meest gestoord. Hij was boos geweest. Niet op Hans Melchers, hij had de beste man niet ontmoet of gesproken maar vooral op zichzelf. Terug op z’n werk had hij nog dagenlang de smoor in gehad, kwaad en wrokkig als hij was op alles en iedereen. Ongenietbaar was hij geweest en voor zijn personeel ongenaakbaar en ‘*killing*’. Robert kon toen nog niet vermoeden dat dit hem een paar jaar later de kop zou kosten.

2.

De reis zou minimaal een dag of drie in beslag nemen. Dat althans was Roberts inschatting. Een kleine achthonderd kilometer naar midden Frankrijk, naar een dorp in het departement Nièvre. Met minstens één overnachting op de heenweg en een route die voor een deel binnendoor zou gaan.

Maar niets stond vast. Hij kon alle kanten op en had op z'n minst een week ruimte in zijn agenda. Alleen dat al maakte Robert blij. Daarnaast genoot hij van autorijden, ontspannen in zijn grote Zweedse sloep toeren en zoeven over Gods wegen, met het verstand op nul en met *RadioParadise* uit de speakers. De tanks van zijn auto zaten boordevol met LPG en benzine en de zorgen om zijn vader waren voor even geparkeerd.

Ondanks het miezerige weer hier in Gorssel kon hij nu al genieten van de komende dagen. Afrekenen met de spoken uit z'n vorige baan, afscheid nemen van zijn inferno en vooral mijmeren, plannen maken en herinneringen ophalen. Herinneren was een prima hersenactiviteit had Robert geleerd. Dit in tegenstelling tot herbeleven, dat leidde alleen maar tot trauma's en ptss. Zijn vader had een nieuw vuur in hem doen branden en nu zag hij weer toekomst voor zichzelf. Maar daarvoor moest hij eerst zuidwaarts. Naar een dorpje in Midden Frankrijk, naar Saint Corné en Gra.

3.

Hij parkeerde zijn grijze Volvo 245 GLE op de parking achter het museum. Zijn gedachten waren niet meer bij zijn mislukte bezoek van tien jaar geleden, niet meer bij Hans Melchers. Robert was nu helemaal 'zen' en verheugde zich op de komende dagen.

Museum MORE was z'n eerste halteplaats. Hij zag dit bezoek als een loutering, zijn persoonlijke catharsis, om nog één keer te voelen hoe zijn fantasie met hem op de loop was gegaan. 'Een vlekje wegwerken' had hij onderweg tegen zichzelf gezegd. Eigenlijk een beetje kinderachtig, vond hij zelf, maar hij zag het vooral als mentale ontgiftiging, als het wissen van zijn verleden. Met een schone lei zou hij beginnen aan zijn *soultrip* die hem uiteindelijk erkenning en egards van de internationale kunstwereld zou opleveren.

Deze tocht zou hem over de louteringsberg voeren, Dantes 'purgatorio'.

Robert genoot ervan om te strooien met zijn encyclopedische kennis, die voortkwam uit zijn olifantengeheugen. De goddelijke komedie was een van zijn geliefde verhalen waarmee hij zijn kennis te pas en te onpas etaleerde.

Het verblijf in de hel had hij achter de rug, nu beklom hij de louteringsberg, om later, in Frankrijk, het paradijs binnen te gaan. Mooi, vond Robert, hij als protagonist in 'La Divina Commedia' van Dante.

Een beetje narcistisch was het wel, dat moest hij toegeven maar daar was toch niks mis mee? En zijn narcisme beperkte zich slechts tot zijn kennisrepertoire, op zijn uiterlijk was hij minder trots. Niet dat hij zichzelf lelijk vond, integendeel, maar voortdurend in de spiegel, of - zoals Narcissus - in een plas helder water kijken, deed hij niet, laat staan dat hij verliefd was op zichzelf. Strooien met nutteloze feiten en weetjes vond hij daarentegen

heerlijk, vooral op verjaardagen of in de kroeg met vrienden. Een beetje imponeren en op de borst roffelen als een brulaap. Robert Hummekus, de kunstpaus bovenop de apenrots.

4.

Voor de ingang van MORE twijfelde Robert een moment. Door de draaideur en direct door naar de balie? Of zou hij nog even dwalen in de museum winkel?

Robert hoefde niet te kiezen. De entree werd verbouwd en de museumwinkel was gesloten dus hij liet zijn jaarkaart scannen en stapte direct door de glazen schuifdeur het museum in.

Met dat hij binnen was overviel hem de twijfel weer. Was dit bezoek wel een goed idee? Hij had zijn droom om hier conservator te worden toch allang verwerkt? Hij was toch helemaal 'zen'? Hij moest lachen om het woord 'zen'. Vroeger vond hij 'je zen voelen' wijvengeler, vaag gewauwel in bladen als de 'happinez' of de 'Linda'. Maar de laatste tijd gebruikte hij het regelmatig zelf, vooral ook om zichzelf moed in te praten.

Zijn gedachten gingen terug naar zijn laatste baan. Natuurlijk had hij daar rond lopen schoppen en schelden. Hij had iedereen het werk uit handen genomen. 'Laat maar, doe ik wel.' Dan wist hij tenminste zeker dat het werk werd uitgevoerd. Die houding had het museum trouwens ook veel geld bespaard.

Vier jaar na zijn mislukte afspraak in Gorssel was hij ontboden bij de voorzitter van de raad van bestuur. Godverdomme, hij had dat mens nog niet zo lang daarvoor zelf benaderd om plaats te nemen in het bestuur. Binnen de kortste keren had ze zich met haar dikke reet omhoog gewurmd. Hoe ze de toenmalige voorzitter zo snel had weg gekregen - de man had zonder opgaaf van redenen ontslag genomen - was voor Robert nog steeds een raadsel maar feit was dat zij nu de nieuwe voorzitter was.

Mevrouw Dyan Remmelkut woog zeker honderddertig kilo schoon aan de haak en was altijd in het wit gekleed, met verschillende laagjes kleding over elkaar, om haar corpulente lijf enigszins te maskeren. Kies dan ook eens voor zwarte kleding,

had hij vaak gedacht. En geef dat stomme haar een kleurtje want haar grijze pagekapsel was niet om aan te gluren.

Rommelkut was niet haar echte naam. Ze heette Dyan Remmelink - van der Plaet maar vanwege haar geslijm, gekus en geschurk tegen vooral mannelijke bestuursleden had hij haar al snel Rommelkut genoemd. God allemachtig, wat had hij een hekel aan dat takkenwijn.

Tegenover haar had hij plaatsgenomen in het kleine kantoortje van het museum. Als een cobra die op het punt staat een muis te verschalken had ze hem aangestaard.

'Ik zal maar direct met de deur in huis vallen, Robert. Je bent op staande voet ontslagen. Zojuist heb ik een persbericht gestuurd naar de regionale en landelijke media. De museumwebsite wordt *'as we speak'* aangepast en je emailadres is geblokkeerd en wordt per direct verwijderd.'

Ze had haar bril opgezet en er verder het zwijgen toe gedaan.

Stomverbaasd was hij geweest. Hij, Robert Hummekus, de motor van de organisatie, het brein en de artistiek aanjager van het museum, ontslagen? Wat was dit voor nachtmerrie? Waar was hij in beland?

'Wegens grensoverschrijdend gedrag' had hij de volgende dag gelezen in de Stentor. Natuurlijk was de pers er bovenop gedoken. Weer een foute kerel. En ook al was 'zijn museum' onbetwistend en lag het niet in een grote stad of provincie-hoofdstad, grensoverschrijdend gedrag van een directeur was altijd 'breaking news'.

Grensoverschrijding! Daar konden ze natuurlijk alle kanten mee op.

Maar hij kon er geen enkele kant mee op. Met dit etiket was hij gebrandmerkt; hij was een foute hond, een pedofiel, een vrouwenverkrachter, een dictator, een gewetenloze narcist.

Hij was voor eeuwig veroordeeld. In de hel was hij terecht gekomen. En van het opgeplakte etiket kwam hij nooit meer af.

Natuurlijk, hij was soms een verschrikkelijke hork en kon tegen

z'n personeel als een beest te keer gaan. 'So what?' Het bestuur wilde toch een top museum worden? Met internationale allure? Dan ging je toch door roeien en ruiten?

'Godverdomme'. De lul was hij, compleet de lul. Maandenlang had hij zich schuil gehouden in z'n huurappartement. Hij had kleine klusjes gedaan voor die paar vrienden die hij had overgehouden. Succes kent vele vaders maar falen is een wees. Nog steeds een waarheid als een koe. Vooral als het falen bestond uit grensoverschrijdend gedrag.

Het rumoer was niet verstomd. Uiteindelijk had hij zich niet meer thuis gevoeld in zijn appartement in Zwolle. Via een vriend kon hij gebruik maken van een klein vakantiehuisje in 't Joppe, iets onder Deventer maar na een paar maanden hield hij het voor gezien. Te koud, te krakkemikkig en te ver weg van de omgeving die hij kende. En er heerste geen 'huiselijkheid'. Meer een huisje om je minnares stiekem een beurt te geven, maar niet om te wonen.

Daarbij lag het veel te dicht bij Gorssel. Dat stak nog steeds. Uiteindelijk had Robert zijn spullen in de Volvo gepakt en zijn intrek genomen in zijn ouderlijk huis, een oud landhuis in de uiterwaarden van de IJssel tussen Zwolle en Windesheim. Daar vielen geen kranten in de bus, daar was alleen zijn demente vader, daar was stilte en rust. En een zwart gat maar in ieder geval met ruimte om na te denken over zijn toekomst. Hij moest wel.

5.

In hoog tempo liep Robert door de zalen van museum MORE. Hans van Heeswijk had goed werk geleverd. Midden in het dorp was het oude gemeentehuis van Gorssel omgetoverd tot een monumentaal gebouw waar oud en nieuw waren samengesmeed tot een prachtig imposant geheel.

Zijn sporen had Van Heeswijk ook wel verdiend. Op zijn cv stonden verbouwingen van diverse musea zoals het Maurits-huis, de Hermitage en het Van Gogh museum. Geen sinecure. Robert had deze musea dikwijls bezocht en zich vaak verbaasd en verwonderd over de architectuur en de gevonden bouwkundige oplossingen. Ware meesterwerken, met aandacht tot in de kleinste details.

Ook museum MORE mocht in dat lijstje staan. Natuurlijk, de portemonnee van Melchers was goed gevuld geweest dus alle ideeën van de architect waren haalbaar of liever betaalbaar geweest.

Toch was het geheel niet protserig geworden maar straalde rust en ruimtelijkheid uit. De grote zalen waren handig met elkaar verbonden en hadden elk via een raampartij visueel contact met de buitenkant van het museum zonder dat het afleidde of storend was.

Als bezoeker werd je er prettig doorheen geloodst, niet dwingend maar juist met genoeg tijd om de collectie schilderijen te bekijken. Een knap staaltje 'crowdmanagement' vond Robert. Veel bezoekers kunnen verwerken zonder dat het storend is, dat was een puzzel voor veel musea. In MORE was dat bijzonder goed geslaagd.

Robert genoot ervan om in gedachten complimenten uit te delen. Vaak aan zichzelf - 'goed werk Robert' - maar ook aan anderen. In dit geval aan de architect, Hans van Heeswijk. 'Goed gedaan meneer de architect.'

Volgens Robert was het een zegen dat architecten vaak horrekiger egotrippers waren. Bouwmeesters die schijt hadden aan de heersende mode en smaak en gewoon eigengereid ontwierpen wat ze zelf mooi en functioneel vonden. Met ego's van hier tot Maastricht maar dat was juist goed want anders veranderde er niets.

In het museum zocht Robert naar de schilderijen van Jan Mankes, vooral ook als ode aan zijn vader die hem altijd had voorgehouden dat het blauw van Mankes ongeëvenaard was. De verstilde silhouetten van bomen tegen een blauwe winterlucht, prachtig, steeds weer opnieuw.

Een suppoost bracht opheldering. De meeste werken van Mankes waren tijdelijk uitgeleend aan museum Belvedere en het Arnhem museum voor een grote overzichtstentoonstelling. Pech, dacht Robert. Toch nam hij zich voor zijn vader bij thuiskomst te vertellen over de troostrijke, magische kracht van Mankes. Dat zou die ouwe goed doen.

Nu snel het museum uit. Zijn doorgeslagen fantasie had hem hier in 2015 voor het eerst heengevoerd. Hij had echt gedacht dat hij hier directeur zou worden. En in kasteel Ruurlo. Maar het was zijn eigen *'idee fixe'* geweest, zijn eigen *'canard'*.

Hans Melchers was in november 2023 overleden. Hij had hem nooit ontmoet, laat staan gesproken. Zijn ongeplande bezoek was een vage herinnering geworden. Hij kon er nu om lachen. Het conservatorschap kon hem gestolen worden, al helemaal in Ruurlo. Hij was bij nader inzien trouwens totaal ongeschikt als kasteelheer, zo eerlijk moest hij zijn en de keren dat hij het kasteel had bezocht, was de oranjerie tot zijn ergernis gesloten geweest, gereserveerd voor een feest of trouwerij van de *'happy few'*. Dat kreeg je met die horeca en daar was hij al helemaal niet geschikt voor.

Nee, dan liever ambteloos burger, vrij en ongebonden.

Opgelucht was hij, nu hij dit bezoek achter de rug had. Buiten haalde hij diep adem en zoog zijn longen vol zuurstof en nieuwe energie.

Op de parking startte hij zijn trouwe Volvo. Het duurde even. Op gas startte de wagen sowieso slecht en de startautomaat die er voor zorgde dat hij altijd kon starten op benzine, haperde af en toe. Zoals nu. Maar uiteindelijk sloeg de motor aan en ging al snel over in het vertrouwde geronk dat Robert zo goed kende. Hij was een 'Volvofreak' en een liefhebber van klassieke bakken. Het liefst deed hij het onderhoud zelf. Zen en de kunst van het motoronderhoud was niet voor niets één van zijn favoriete titels. Hij had dat boek vroeger in de kast bij zijn vader zien staan. Robert Pirsig was de schrijver. Hij had met zijn zoon Chris een 'roadtrip' van Minnesota naar Californië gemaakt op zijn motor, een Honda CB77 Superhawk. De inhoud had weinig met techniek en het onderhoud van motoren te maken. Het was meer een filosofisch boek dat je leerde hoe belangrijk het is om uitdagingen te omarmen in plaats van ze te vermijden, hoe 'mindfulness' en aandacht voor details kunnen leiden tot een rijk en betekenisvol leven. Robert had het boek toen niet begrepen en had het weggelegd. Maar de titel had hij geweldig gevonden en bleef hij te pas en te onpas gebruiken.

Hij reed de Hoofdstraat uit en sloeg op de N348 linksaf richting Zutphen.

Zijn plan was om via Dieren naar Arnhem te rijden om daar de A12 en de A50 te gaan volgen.

Hij had besloten om via Maastricht naar België te rijden. Daar zou hij de E42 richting Namen nemen om via Charleroi en Chimay de Franse Ardennen binnen te rijden.

Net over de grens in de Thiérache had hij een kamer geboekt in een Bed&Breakfast dat hij nog kende van vroeger.

Vandaag had hij een goede vierhonderd kilometer voor de boeg, dat was te overzien.

Het was nu twee uur in de middag. Rond zes uur zou hij er kunnen zijn. Een christelijke tijd voor een glaasje en een goed moment om bij te praten met Martin en Noudje, het aardige echtpaar dat de B&B runde.

6.

Robert hield van autorijden, maar dan wel zelf achter het stuur. Hij hield graag de controle over de auto in eigen handen. Achter het stuur was voor hem alsof hij in een bioscoop zat te kijken naar een mooie film met steeds afwisselende beelden.

Die beelden riepen bij hem stevast allerlei gedachten op; hij associeerde er naar hartenlust op los.

Vroeger had hij gedacht dat hij een afwijking had, een soort psychische storing, een compulsief associatie-syndroom of zoiets maar hij had zich er nooit in verdiept. Hij had er geen last van. Dit hoorde vast en zeker bij creatieve types zoals hij, hield hij zich voor. Want een gesprek met hem, of een gesprek dat hij in gedachten met zichzelf voerde, ging binnen de kortste keren van de hak op de tak.

Sommige mensen vonden dat storend, anderen noemden hem een verstrooide professor, hijzelf was er inmiddels aan gewend. Het deed hem altijd denken aan een grap uit zijn jeugd. 'Waarom zijn brandweerwagens rood?' was de vraag. En na een reeks 'logische' associaties eindigde de grap met: 'in de zee zwemmen vissen, die hebben vinnen. En Finnen wonen naast Rusland en Russen zijn rood dus daarom zijn brandweerwagens rood.'

Zijn ex-vrouw, Ellen, had er nooit aan kunnen wennen. Zij vond zijn verhalen studentikoos gewauwel waar je geen cent mee kon verdienen.

In 1990 waren ze getrouwd. Veel te jong, tweeëntwintig was hij geweest.

Ellen was twee jaar ouder. Hij was toen nog student kunstgeschiedenis in Groningen maar Ellen had al een betaalde job in Zwolle en zorgde voor het inkomen. In Steenwijk hadden ze een huis gehuurd. Mooi in het midden van 'zijn' Groningen en 'haar' Zwolle.

Hun huwelijk had slechts een paar jaar stand gehouden. Robert was nooit thuis geweest, altijd de hort op in Groningen of met gebruik van zijn studenten-ov, ergens in Nederland, meestal bij een mooi museum.

Vaak ook zat hij in het buitenland, via een Erasmusbeurs of een andere toelage. Hij bezocht biënnales in Italië, grote exposities in Duitsland en kunstveilingen, musea en kerken in Frankrijk. In Steenwijk kwam hij voor zijn vuile was, een bord gezond eten en een bed. Bij Ellen hield hij schaamteloos zijn hand op want de studiebeurs was bij lange na niet toereikend voor zijn uitbundige leven.

Ellen had zichzelf moeten vermaken. Ze was lerares Engels op de mts in Meppel en Zwolle. In het begin had zij dat lastig gevonden, vooral de platte cultuur van het onderwijsvolk stond haar tegen.

Haar collega's, veelal mannen, veertigers, waren omhoog gevallen metselaars, timmerlui, elektriciens of bankwerkers. Platte-landsjongens die in de avonduren hard hadden gestudeerd om hun vak als meester-gezel onder de knie te krijgen. Daarna volgde de didactische aantekening en daarmee lag de weg naar het onderwijs open.

Hun belangstelling en daarmee hun gesprek betrof vooral de nieuwe auto, de caravan, de voetbaluitslagen en de verbouwing van hun huis. Ware woonpaleisjes waren het, hun verbouwde boerderijen en villa's in het achterland, waar moeder de vrouw de broek aan had alsmede de dagelijkse leiding over het huishouden, de kinderen, de kippen en de rest van de menagerie.

Ellen kon zich daar enorm aan ergeren. Zij vond zichzelf ontwikkeld en stads, een yup met een voorliefde voor literatuur, filmhuisfilms, goede wijnen en vakanties op de bonnefooi. Maar deze onderwerpen kwamen niet ter sprake in de lerarenkamers in Meppel en Zwolle. Toch ontstond er iets van genegenheid en collegialiteit. Steeds vaker sierde een glimlach haar gezicht en in de lerarenkamer ontstond een nieuwe dynamiek.

Waarschijnlijk was Robert te vaak en te lang weggeweest; en als hij thuis was te dromerig, te verveeld en te slaperig. Feit was dat Ellen zich begon te vermaken met haar 'boertjes', zoals zij haar collega's plagerig noemde.

Achter in haar klaslokaal bevond zich een klein washok, een technische ruimte waar Ellen haar eigen techniek bedreef. De leraar computertechniek was de eerste die zij er had verleid.

'Kom je na afloop van de lessen even bij me langs? Ik wil het even hebben over die ene leerling van je.'

De arme man wist niet wat hem overkwam. Hij was nog niet binnen of haar hand zat in zijn gulp en onverbiddelijk sleurde ze hem mee haar technische ruimte in. Maar van een stomende vrijpartij was niets terecht gekomen. De man was totaal overrompeld en was volkomen in de war het lokaal uitgevlucht.

De mare deed snel de ronde. Het washok werd beroemd en berucht.

De maanden erna naaide Ellen er driftig op los en het gros van de 'boertjes' was langs gekomen voor 'een gesprek over die ene leerling'.

Haar feestje had uiteindelijk nog geen half jaar geduurd.

Bij de adjunct had Ellen haar hand overspeeld. Hij was ook op 'leerling-gesprek' geweest maar had zijn leuter in de broek weten te houden en haar op staande voet ontslagen.

Robert was bij thuiskomst na een lange stage uit Frankrijk verbaasd geweest haar thuis te treffen. Ze had op haar werk moeten zijn. Wat was hier in godsnaam aan de hand? Ellen had er niet om heen gedraaid. Met horten en stoten maakte zij hem deelgenoot van haar escapades. Daarna kreeg hij de volle laag. 'Jij, jij verachtelijke stuk vreten, jij moet je bek houden met je kunst, jij was er nooit, nooit en als je er was lag je te slapen of de koelkast leeg te vreten.'

Robert moest haar gelijk geven. Het klopte. Hij was thuis dikwijls ongenietbaar en vaak bekaf geweest. Dat had niet alleen aan het werk dat zijn studie met zich meebracht gelegen. De

oorzaak lag meer in zijn leven naast zijn studie.

Als een lemming had hij zijn lul achterna gelopen en zich helemaal lam gevoosd met studiegenoten, docenten, directrices en ander kunstzinnig volk.

Nergens werd zoveel genaaid als in de kunstwereld, had hij wel eens gedacht. Ellen kon hij niks verwijten. Toch was hij link en pisinijdig geweest.

Zijn ego kon de escapades van zijn vrouw niet verkroppen, hij zag haar overspel als verraad. Zijn eigen geflikflooi zag Robert anders, meer een soort onschuldig mannelijk alfagedrag en hij had zich afgevraagd of er nog toekomst was voor hem en Ellen. Het antwoord was gauw gekomen. Ellen was in Staphorst gaan wonen met één van haar "boertjes". Robert had ingestemd met de scheiding. Dat was in 1993 geweest, bijna tweeëndertig jaar geleden. Hij had haar daarna nooit meer gezien of gesproken.

Met het stuur stevig in handen, lekker toerend in de Volvo, kon hij er smakelijk om lachen. Tijd heelt vele wonden.

Hij had er nu vaak plezier in om tegen zijn kroegvrienden en kennissen het verhaal over de nymfomane lerares Engels op de mts goed aan te dikken. Of het allemaal precies zo had plaatsgevonden boeide hem niet. Hij genoot van de overdrijving. 'Laten we eerlijk zijn', zo besloot hij dit verhaal meestal, 'niet alleen in de kunstwereld wordt veel gevoosd, het onderwijs kan er ook wat van.'

Zutphen lag achter hem. De Volvo ronkte regelmatig en reed richting Brummen, Dieren, Arnhem.

‘Zutphen torenstad’, mompelde Robert, ‘met mooie musea.’ Hij was een paar keer in het Henriëtte Polak museum geweest, eigenlijk in hoofdzaak vanwege de werken van Wim Oepts.

Oepts had prachtige schilderijen gemaakt maar was lang ondergewaardeerd en onontdekt gebleven. Hij was een colorist die met kleurvlakken zijn composities en voorstellingen opbouwde. Aanvankelijk in donkere en sombere kleurstellingen maar nadat hij definitief in Frankrijk was gaan wonen veranderde zijn palet in eigenzinnige kleuren zoals fel geel, knallend groen en dieppaars. Zelfs zwart werd een kleur. In Nederland werd zijn werk met enig dedain bekeken. Het was abstract wat de klok sloeg na 1945 en de ‘abstracten’ hadden, naast een grote bek, ook de support van de destijds toonaangevende museumdirecteuren en kunstcritici. Realisme was uit den boze.

De bescheiden Oepts meed daarentegen de publiciteit, trok zich meer en meer terug in Frankrijk en bleef stoïcijns doorschilderen. Gelukkig onderkende Henriëtte Polak de waarde en het bijzondere van Oepts werk zodat een aantal topstukken van hem aan de kerncollectie van haar museum werden toegevoegd.

Dit alles was kennis van Roberts vader Theodorus. Theo, zoals Robert hem noemde, had hem vaak op Oepts werk gewezen tijdens zijn lessen ‘Kijken en Kunstgeschiedenis’ die hij aan Robert had gegeven.

‘Kijken doe je met je ogen maar vooral ook met je buik. Het gaat om het gevoel.’ Robert kon hem nog zo horen praten. ‘Dat is een uitspraak van Klaas Gubbels, een van onze beroemdste naoorlogse schilders’, had Theo gedoceerd.

Theo had hem met zijn verhalen ingewijd in de kunst van het kijken naar de werkelijkheid. Op een andere, sensitieve manier,

door de oogharen en vanuit de buik waardoor er nieuwe werkelijkheden ontstonden met nieuwe waarheden. Elke les was geëindigd met het 'nieuwe realisme' en tientallen, misschien wel honderd schilders waren voorbijgekomen en besproken.

'Ja Pa, ik ben het niet vergeten hoor', prevelde Robert zachtjes vanachter het stuur van z'n Volvo.

Hij keek een oogwenk in de achteruitkijkspiegel naar zichzelf. 'Kraaienpootjes', mompelde hij. 'Ik word oud.' Toch vond hij zichzelf er nog steeds goed uitzien. Niet te dik, iets meer dan een meter tachtig lang en voorzien van een volle, donkere haardos, met een beetje voorzichtig grijs aan de slapen, dat wel.

'Ik kan er nog steeds mee door' lispelde hij met een brede grijns. Dat vond Robert belangrijk: je moest ogen, er goed uitzien. Ook aan zijn kleding besteedde hij de nodige aandacht. Een t-shirt of polo van goede kwaliteit en aan zijn kont steevast een chino, in allerlei kleuren behalve roze of rood. In ieder geval geen jeans, dat vond hij te *'casual'* en te *'mainstream'*. Zijn colberts kocht hij de laatste tien jaar van het merk *'A Fish Named Fred'*. Geweldige jasjes in grappige prints en Robert kickte vooral op de grote vishaak op het revers. Een aal- of palinghaak wist hij. In de hanken en tichelkuilen aan de IJssel had hij er als jongetje vaak mee gevestigd.

Zijn laatste stijlkenmerk betrof zijn schoeisel. Het liefst droeg hij enkellaarsjes en soms ook beschilderde hij deze subtiel met een likje acrylverf. Motief zebrastreepjes.

8.

Drie jaar na zijn smadelijke ontslag was Robert bij zijn vader ingetrokken.

Hoewel het rumoer daarover af en toe nog de kop opstak – bij elke nieuwe *me#too* kwestie kwam zijn naam, naast die van Van Nieuwkerk, weer even in het nieuws – genoot Robert meer en meer van zijn nieuwe leven bij zijn vader.

Landhuis De Horst was zijn ouderlijk huis, bekend terrein dus en hij had zijn oude jongenskamer weer betrokken. Zijn bed en zijn bureau voor het raam stonden er nog en waren meer dan dertig jaar niet gebruikt. Het was een fijne kamer, groot, licht, met uitzicht op de uiterwaarden van de IJssel.

Uren had Robert voor het raam zitten dagdromen, turend naar voorbijtrekkende schepen en naar opbollende wolkenpartijen die zich meestal vanuit het westen ontwikkelden tot indrukwekkende luchtlandschappen. Voerman had hier vaak zitten schilderen maar ook goedwillende amateurschilders trokken regelmatig naar de IJsseloevers om een fraai rivierlandschap te creëren op doek of paneel.

Vaak waren dit vrouwen van middelbare leeftijd, gescheiden, uitgelaten en wulps. Dikwijls ook onzeker en het meest op hun gemak in een schildersklasje van een bijklussende kunstenaar. Mannen schilderden liever solitair. Of gebruikten de schildersklas als jachtterrein voor een nieuwe verovering. Waar de IJssel al niet goed voor was!

Nadeel van zijn nieuwe inwoning was de toenemende zorg voor zijn vader Theo. Vasculaire dementie was de diagnose geweest.

Vanaf dat moment kwam er dagelijks een thuiszorgmedewerker en inmiddels was dat twee maal per dag. Robert overwoog om een vaste verpleger in dienst te nemen met kost en inwoning. Geld had zijn vader genoeg, dus daar zat het niet op vast.

Wel vroeg hij zich af hoe dat zou zijn, iemand voortdurend in huis. Dat was hij nooit gewend geweest. Hij was altijd alleen geweest met zijn ouders. Zijn tweelingzusje Sarah was bij de geboorte gestorven, Robert was als enig kind overgebleven.

De dood van zijn zusje was een onbesproken verdriet in huize Hummekus.

Zijn moeder Yoka had haar mond niet meer open gedaan en was na de dood van Sarah nooit meer de vrolijke jonge vrouw van vroeger geworden.

Robert had haar niet vaak zien lachen. Ze had op haar veertigste eierstokkanker gekregen en was binnen een jaar overleden. Stilletjes vertrokken met al haar onbesproken gevoelens van verdriet.

9.

Robert had dagelijks een wandeling gemaakt met Theo in de tuin en hielp hem bij kleine huishoudelijke werkzaamheden en dagelijkse ongemakken op de wc.

Toch was het wonderlijk hoe goed het z'n vader verging. Hij zat uren in zijn oude rieten schommelstoel in de vestibule voor het raam te dagdromen of te slapen. Soms ook sprong hij met een onverwachte fitheid op uit zijn stoel om naar één van zijn immense boekenkasten te lopen op zoek naar een bepaald boek.

Dat was één van de symptomen van vasculaire dementie. 'Je hersens krijgen steeds minder bloed en zuurstof waardoor je hersensfunctie achteruit gaat', had de neuroloog aan Robert uitgelegd.

Bij zijn vader leek het alsof de bloedtoevoer soms tijdelijk juist weer goed functioneerde. Vage droombeelden wisselde hij af met scherpe herinneringen. De ene keer was hij in zijn praat onnavolgbaar warrig en vaag. Best vaak ook was hij haarscherp en nauwkeurig in zijn formuleringen tot op het kleinste detail.

Ook dat was een veelvoorkomend symptoom van deze hersenziekte, had de arts verteld. 'Het is alleen lastig om steeds te bepalen of je vader nu bazelt of naar waarheid spreekt. Zijn geheugen zal uiteindelijk steeds minder worden maar als je hem helpt, kan er nog heel veel. Nogmaals, het lastige voor de naaste familie blijft de inschatting van het moment: is iemand er nu bij of er niet bij? Met andere woorden, stroomt het bloed of stokt de doorstroming.'

Met dat laatste was Robert het niet eens, maar dat was met de kennis van nu, anno 2025. Tot nu toe kon Robert juist heel goed onderscheid maken tussen Theo's onsamenhangende gemompel en zijn heldere verhalen die altijd over het verleden gingen. Logisch eigenlijk wel vond Robert. Zijn vader had ook geen toekomst meer. Hij had alleen nog zijn lange verleden en soms misschien een klein beetje nu.

Zijn vader was eigenlijk verdwenen, had Robert weleens gedacht. Fysiek was hij er nog, een oude man, die nog kon eten, slapen, pissen en poepen maar van een normale vader-zoon relatie was bijna geen sprake meer. Daarom koesterde hij de heldere momenten waarin nog sprake was van een normaal gesprek met elkaar. Uit die gesprekken was een nieuwe tijdlijn ontstaan van Theo's levenswandel die Robert niet kende.

Voor Arnhem nam hij de A12. Het was zaterdagmiddag, de drukte viel mee. Zes kilometer verderop zou hij de afslag nemen richting Eindhoven. Het miezerde nog steeds.

Museum Arnhem had hij regelmatig bezocht, het oude museum had er mogen zijn. Nu was het ingrijpend verbouwd, ruimtelijker en logischer. De horeca had wel zijn deel opgeëist, centraal in het museum was een grand café gecreëerd. Beetje te, vond Robert, maar wellicht zat hier een doordacht verdienmodel achter: de horeca-meters voor goed geld verpachten zodat er voor het museum jaarlijks een gegarandeerde bron van inkomsten was. Robert wist maar al te goed hoe lastig het was om jaarlijks een museumbegroting rond te krijgen. Altijd tekorten en altijd het handje ophouden. Schooien, leuren om geld, hij had er een bloedhekel aan.

Liever sloot hij van te voren ‘deals’ met overheden, het bedrijfsleven of met oud-industriëlen, meestal rijke geldschietters uit steenrijke families.

Achteraf zeuren over de rode cijfers paste niet bij zijn karakter, liever de onuitputtelijke portemonnee van de *‘happy few’*.

Hij moest direct toch weer aan Melchers denken. De man had zonder overdrijving iets moois achtergelaten voor de maatschappij, ook al had hij natuurlijk geld genoeg. Beter een prachtig museum vol met kunstschaten dan het vermogen achterlaten voor de erven.

Voor één van zijn ambitieuze museumplannen had Robert in een vlaag van overmoed ooit geprobeerd om Charlène de Carvalho te benaderen, de enige dochter van Freddy Heineken, de rijkste vrouw van Nederland. Heineken had toch wat met kunst? De Alfred Heineken Kunstprijz bestond al meer dan dertig jaar en was in 2018 nog groots gevierd in het Van Abbemuseum in Eindhoven.

Maar tot een afspraak was het nooit gekomen. De vrouw was onbenaderbaar en had in haar woonplaats Londen een netwerk van anonimiteit om zich heen gebouwd. Zo gek was die poging toch niet geweest? Vaak waren het toch juist de vrouwen van de rijken die een maatschappelijke bestemming zochten voor het vermogen van hun eega?

Anders hadden we geen Kröller Möller gehad, dacht Robert, en geen prachtig verbouwd Singermuseum. Dank je wel Els Blokker. Laren is er blij mee.

Onbewust moest Robert denken aan Henk en Victoria de Heus uit Barneveld. Dit echtpaar was steenrijk geworden met de handel in diervoeding en nu, op leeftijd, hadden zij een nieuwe hobby gevonden in het verzamelen van kunst.

Ook hier was Victoria, de vrouw des huizes, de aanjager geweest. Ze had de muren van de hal in hun riante villa te kaal, te leeg en te ongezellig gevonden. Op een feestje van de ABN-AMRO had ze een groot schilderij gezien dat meteen bij haar was binnengekomen. Een grote gekleurde vette vis op een witte achtergrond. Ze had direct het verband gelegd tussen deze vis en de wonderbaarlijke vermenigvuldiging van brood en vis, een Bijbelverhaal op de zondagsschool dat haar bijgebleven was.

Dat schilderij wil ik aan de muur in mijn hal, had ze besloten. De aankoop van de vis was de start geweest van hun hobby.

Hij had hen ooit gezien bij Matthijs van Nieuwkerk in De Wereld Draait Door. Van Nieuwkerk had zijn verbazing niet gespeeld. 'Dus jullie zijn daarmee begonnen en binnen de kortste keren staat jullie hele huis tot de nok vol schilderijen? En die willen jullie nu graag tonen aan de bevolking?'

'Ja, dat was dus het plan', had Victoria met een brede *'smile'* geantwoord. Uiteindelijk had het echtpaar expertise ingehuurd want hun verzameling kende geen kernthema, geen rode draad. 'Het was een allegaartje, we kochten maar raak als een kip zonder kop. En vooral veel.' Maar de verzameling die was overgebleven mocht er zijn en ging op rondreis langs diverse musea van naam.

Kort na deze uitzending was Robert het echtpaar per ongeluk tegen het lijf gelopen in museum Belvédère in het Friese Oranjewoud. Hij had daar een afspraak gehad met de conservator, was ruim te vroeg geweest en bij binnenkomst had Victoria hem met open armen ontvangen.

‘Fijn dat je er bent, we hebben net even hulp nodig.’ Het echtpaar had zojuist de laatste hand gelegd aan het exposeren van een deel van hun collectie en twijfelde nog over twee schilderijen. ‘Waar en hoe hoog moeten deze twee hangen, loop even mee.’

Robert had Henk geholpen met het ophangen van een groot werk van Neo Rauch, ‘Alte Verbindungen’. Het schilderij toonde een dystopisch landschap met rechtsonder in de hoek een eenvoudig houten huisje met op de veranda een man met een tas. ‘Kijk, zo’n aktetas had ik vroeger ook. Daarom heb ik het gekocht.’

Even later stond Victoria voor een schilderij van Marlène Dumas. ‘Hangt mijn Naomi hier goed, hoog genoeg? Ik wilde het zo graag hebben want het schilderij deed mij direct denken aan Naomi, de schoonmoeder van Ruth, uit een Bijbelverhaal.’ Van de zondagsschool in Barneveld, had Robert glimlachend gedacht. Vast en zeker Bijbelvast, die Victoria!

Natuurlijk had Victoria allang begrepen dat het schilderij een portret was van Naomi Campbell, de eigentijdse Maria Magdalena, actrice en vooral fotomodel op de covers van de grote glossybladen. Toch had haar associatie met Naomi uit de Bijbel iets oprechts en iets puurs.

Dat precies was het echtpaar De Heus: puur en waarachtig: niks geen hoogdravend kunstgewauwel, ze vertelden gewoon waarom ze iets mooi vonden.

‘*So what?*’ Prima toch! Dat was het wezen van de hele kunsthandel. Een volatiele handel want een kunstwerk was waard wat een gek er voor wilde geven. En die gek wilde er vooral een andere gek mee overtroeven. Daardoor rezen de prijzen voortdurend de pan uit. Puur apenrotsgedrag maar dan met geld.

Belvédère, daar in Oranjewoud kwam hij altijd tot rust en kregen zijn gedachten ruimte voor dromerige doorkijkjes en verge-

zichten. Binnenkort werd dat zijn eerste museumbezoek, nam hij zich voor. Als het kon met zijn vader, die enorm zou genieten van de werken van Jan Mankes.

Hij moest plotseling aan zijn vader denken. Had hij Theo wel goed achtergelaten? Twee maal daags kreeg hij bezoek van een thuiszorgverpleger maar was het wel verantwoord geweest om hem alleen te laten in dat grote huis? Als hij terug was uit Frankrijk – Robert schatte dat over een dag of drie, misschien iets langer – zou de nieuwe vaste verpleger bij hen in komen wonen. Hij had een sollicitatiegesprek gevoerd met een aardige vrouw, Antje, een gepensioneerd verpleegkundige van achtenzestig jaar uit de buurt van Wijhe. Volrond en met een schaterende lach. Dat kon het huis wel gebruiken. Met kost en inwoning en tweeduizend euro per maand in het handje had hij het rond gemaakt met haar. Antje had het een geweldige ‘deal’ gevonden. Ze had een ongelukkig huwelijk met een hork van een vent die alleen uit zijn stoel kwam voor een nieuwe fles bier. Deze verzorgingsklus was een geschenk uit de hemel, ze hoefde niet te scheiden maar was voorlopig mooi van haar kerel af. De kers op de pudding voor Antje was de toezegging dat zij gebruik kon gaan maken van de oude Volvo Amazon van Theo.

‘Oh, echt’, had ze gezegd. ‘Wat voor uitvoering?’

Antje was blijkbaar een kenner. Dat kwam niet vaak voor, had Robert gedacht, een vrouw die naar de uitvoering van een auto vraagt.

‘Een 122 s uit 1967.’

‘Geweldig. Met een dubbele carburateur dus. Welke motor ligt erin?’

Roberts zoekmachine deed zijn werk.

‘Er ligt een B18 motor in. Vroeger lag er een zestienhonderd cc motor in en later in de 123 GT een tweeliter. Die laatste uitvoering werd veel gebruikt in rally’s en races.’

Antje had niet verder gevraagd. Met een gelukzalige blik op haar gezicht was ze opgetogen vertrokken.

11.

Theo ging langzaam achteruit maar gelukkig waren er nog genoeg gezamenlijke momenten met Robert. Van een gesprek was steeds minder sprake, steeds vaker werd het een monoloog. De tijdlijn vernauwde zich meer en meer tot de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw. Het waren belangrijke en ingrijpende jaren voor zijn vader geweest.

Theo was geboren in 1950 in Enschede, als enig kind van Robert's opa en oma Hummekus. In 1968 was hij getrouwd met Yoka Philips, een mooie dochter uit een rijke Joodse familie die een jaar ouder was dan Theo. Theo had Yoka leren kennen in het eerste jaar van de AKI, de kunstacademie in Enschede. Yoka was een mooi meisje, met ravenzwart, lang haar.

Bijna verbaasd was Theo geweest dat zo'n mooie meid juist hem had uitgekozen.

Na een korte verkering waren ze, beiden nog veel te jong, getrouwd. Dat was in februari 1968 geweest, een paar weken nadat Theo achttien jaar was geworden. De wet verbood namelijk een huwelijk van minderjarigen.

Het was een "moetje" geweest en landhuis De Horst het huwelijkscadeau van de familie Philips. Het jonge echtpaar was er in het voorjaar van 1968 ingetrokken en snel daarna werd de tweeling geboren. Sarah dood, Robert levend. Dat had een zware wissel getrokken op Theo en vooral op Yoka. Het verdriet hadden ze moeilijk kunnen delen. Theo was in de kunst gedoken, zij was nooit meer de oude geworden.

Steeds vaker was Theo met dit verhaal op de proppen gekomen. 'Robert, Sarah, Yoka' had hij meerdere malen onduidelijk gepleveld. En steeds waren er nieuwe elementen aan toegevoegd. Robert kon er soms geen touw aan vastknopen.

Ongemerkt was er ook iets veranderd in de vestibule. Op de tafel en de bijzettafel naast zijn schommelstoel had Theo de af-

gelopen maanden allerlei fotolijstjes neergezet, tentoongesteld bijna. Robert had het een beetje obsessief gevonden.

Een paar kleine jeugdfoto's van hemzelf, met lang haar en een gitaar maar die vielen in het niet bij een groot aantal zwart wit foto's, in verschillende formaten. De meeste lijstjes toonden een uitvergroete pasfoto van een donkerharige, slanke jonge vrouw, zijn moeder Yoka in haar jeugd jaren. Althans, daar was Robert vanuit gegaan. Zeker uit de tijd van de AKI, had hij gedacht. Daar werd natuurlijk veel geposeerd en gefotografeerd.

Hij had er uiteindelijk naar gevraagd. 'Zijn dat allemaal foto's van mama?'

Theo had geglimlacht en zijn ogen gesloten. 'Yoka...Yoka' had hij gepreveld, 'mijn lieve vrouw' en, onverstaanbaar eerst, 'E...ve...li...ne.' Maar daarna heel duidelijk '*Eveline, ma chérie*'. Een paar dagen later had Robert er nogmaals naar geïnformeerd. En Theo's antwoord was volkomen identiek geweest.

Van al die gesprekken had Robert summiere aantekeningen gemaakt in een klein schriftje en hij probeerde samenhang aan te brengen in de monologen van Theo. 'Het scheiden van war-righeid en waarheid', dat had hij zichzelf opgedragen en dat ging hem nog steeds goed af.

Robert had drie categorieën onderkend. Sommige gebeurtenis-sen had Theo zo vaak tot in detail verteld dat Robert er niets anders uit op kon maken dan 'waar gebeurd'. Dat was de eerste categorie.

De tweede categorie bevatte een serie vaak genoemde namen. Namen van vrienden, familieleden, van dorpen en steden, maar ook van kunstschilders en architecten. Veel namen hadden Ro-bert bekend in de oren geklonken, een aantal waren aanvanke-lijk nieuw en onbekend voor hem. Totdat ook deze namen steeds meer een plaats kregen in het leven van Theo. Robert had deze categorie de naam 'rolverdeling en plaats van handeling' ge-noemd. Het leek soms verdomd veel op een filmscript.

De laatste categorie had Robert 'niet gebeurd' genoemd. Een se-rie waanvoorstellingen waar geen touw aan vast te knopen was

geweest. In deze wanen ging Theo stevast op bezoek bij Yoka, bezochten ze filmhuizen en musea en deden ze zich te goed aan copieuze maaltijden. Allemaal in het nu. 'Ik ben gisteren nog even op bezoek geweest bij Yoka. Het was gezellig. Ze vroeg nog naar je. Morgen gaan we zeilen op de IJssel, tuig jij de boot alvast op? Daarna gaan we nog even naar Zwolle, naar de Fundatie.' Dat was natuurlijk allemaal wartaal geweest. Dit overkwam je dus bij vasculaire dementie. Robert had eerst niet geweten hoe hij op deze onzin moest reageren. Maar na verloop van tijd was hij er in meegegaan en had de gesprekken meestal afgerond met 'Leuk, doe haar de groeten'. Of 'Prima, ga ik doen pa!'

De eerste twee categorieën waren voor Robert het bronmateriaal waarmee hij een deel van het leven van Theo kon reconstrueren. Een stemmetje diep in hem had hem hiertoe aangespoord. 'Dit is heel belangrijk voor je, dit kan het begin van iets nieuws zijn, van een grote ommezwaai in je leven.' In de schommelstoel naast die van zijn vader, was Robert diep in het verleden van Theo gekropen en was beginnen te schrijven op zijn laptop. Het schriftje was zijn gids.

12.

Na de afslag Nijmegen pakte Robert de A73, een nieuw stuk snelweg langs Venlo en Roermond, met twee tunnels. Zestig kilometer verderop zou hij bij Maasbracht de A2 richting Maas-tricht pakken.

De Volvo ronkte vertrouwd, via zijn telefoon klonk muziek van 'RadioParadise'. De app liet een nummer van Robbie Robertson horen, 'Unbound'. Prachtig, vond Robert. Maar goddomme ook al dood.

Alle vijf bandleden waren nu overleden. Pas geleden was ook de oude Garth Hudson, met zijn trekzak en zijn orgel, er tussenuit gepiept. Hij was de oudste geweest van The Band en had waarschijnlijk iets gezonder geleefd dan die andere vier. Waarschijnlijk iets minder 'booze' en drugs waardoor hij zevenentachtig was geworden.

The Band was één van de belangrijkste en invloedrijkste rock-groepen uit de jaren zestig en zeventig geweest. Vier van hun albums stonden thuis in de platencollectie van Theo. Robert had de elpees grijs gedraaid. 'Music from Big Pink', 'The Band', 'Stagefright' en 'The Last Walz'.

Garth Hudson bespeelde het befaamde Lowrey-orgel, met een geluid als een kerkorgel. Zijn andere vier muziekvrienden waren al veel eerder overleden.

De drie zangstemmen gingen als eerst naar de eeuwige jachtvelden. Richard Manuel (piano) overleed in 1986, Rick Danko (bas) volgde in 1999 en Levon Helm (drums) in 2012.

Robert vond het fijn om zijn fenomenale feitenkennis even te oefenen en ging hardop verder. 'Robbie Robertson overleed in 2023. Hij schreef de meeste liedjes, klassiekers als 'The Weight' en 'The night they drove old dixie down' maar zong zelden. Nu alle vijf dood dus ... triest. Het aantal jeugdhelden wordt steeds kleiner', mompelde Robert zachtjes.

Morgen zou hij aankomen in Saint Corné en Gra. Hij was be-

nieuwd. Theo had hem de weg gewezen naar een nieuwe toekomst. Wel bijzonder, had Robert gedacht, zelf verdwenen in het verleden maar ondertussen je zoon de toekomst wijzen.

Morgen of overmorgen zou hij er achterkomen hoeveel waarheid er opgesloten had gelegen in Theo's geheugen dat langzaam achteruitging.

In Roberts hoofd doemde een dystopisch beeld op van een bergstroom die zich vertakte in kleinere stroompjes waarin het water langzaam tot stilstand kwam en bevroor.